

دانشگاه پیام نور
دانشکده علوم انسانی
رساله

برای دریافت مدرک دکتری تخصصی (Ph.D.)

برنامه ریزی آموزش از دور

گروه علوم تربیتی

**تبیین نقش سواد اطلاعاتی در آموزش الکترونیکی و بررسی
رابطه سواد اطلاعاتی دانشجویان آموزش الکترونیکی با
عملکرد تحصیلی و رضایتمندی دانشجویان از دوره شان**

دانشجو: مهرانگیز علی نژاد محمدآبادی

استاد راهنما: دکتر عباس حری

استاد راهنمای همکار: دکتر بهمن زندی

استاد مشاور اول: دکتر محمدرضا سرمدی

استاد مشاور دوم: دکتر سید محمد شبیری

تیر 1390

بسمه تعالی

اینجانب مهرانگیز علی نژاد محمدآبادی دانشجوی ورودی سال 1384 مقطع دکتری تخصصی رشته برنامه ریزی آموزش از دور گواهی می نمایم چنانچه در رساله خود از فکر، ایده و نوشته دیگری بهره گرفته ام با نقل قول مستقیم یا غیر مستقیم منبع و مآخذ آن را نیز در جای مناسب ذکر کرده ام. بدیهی است مسئولیت تمامی مطالبی که نقل قول دیگران نباشد برعهده خویش می دانم و جوابگوی آن خواهم بود.

مهرانگیز علی نژاد محمدآبادی

1390/4/11

اینجانب مهرانگیز علی نژاد محمدآبادی دانشجوی ورودی سال 1384 مقطع دکتری تخصصی رشته برنامه ریزی آموزش از دور گواهی می نمایم چنانچه براساس مطالب رساله خود اقدام به انتشار مقاله، کتاب و نمایم ضمن مطلع نمودن استاد راهنما با نظر ایشان نسبت به نشر مقاله، کتاب و به صورت مشترک و با ذکر نام استاد راهنما مبادرت نمایم.

مهرانگیز علی نژاد محمدآبادی

1390/4/11

کلیه حقوق مادی مترتب از نتایج مطالعات، آزمایشات و نوآوری ناشی از تحقیق موضوع این رساله متعلق به دانشگاه پیام نور می باشد.

تیرماه 1390

خواستم به کسی که بیشترین کمک را به من کرده، تقدیم کنم.

دیدم او **خداوند** بزرگ است.

خواستم به **خدا** تقدیم کنم.

دیدم او بیش از خود، بندگانش را دوست دارد.

پس تقدیم به تمام بندگان خدا

تمام کسانی که در هنگام نوشتن این رساله نتوانستم وظایفم را نسبت

به آنها انجام دهم و آنها صبورانه تحمل کردند.

و تقدیم به کسانی که با روی باز و کرامت بسیار یاریم کردند.

من عَلَّمَنِي حَرْفًا فَقَدْ صَيَّرَنِي عَبْدًا

پروردگارا! می دانم که شکرگزاری ام، در برابر الطاف بی کرانت به چیزی نمی ارزد، اما هزاران شکر و سپاس که بدین حقیر، امید بندگی و شور زندگی بخشیده ای که بیندیشم. پس مرا به خود وامگذار!

حال که در سایه توفیق الهی، روزنه ای از جهان دانش برویم گشوده شد برخود لازم می دانم که مراتب تشکر و امتنان خود را از تمامی استادان گرانقدری که در طول تحصیل از محضرشان بهره مند بودم ابراز دارم.

بویژه از استاد بزرگوار و اندیشمند جناب آقای دکتر عباس حری که در مدت تألیف این رساله همواره از مشاورت و راهنماییهای ارزشمند ایشان مستفیض گشته ام، صمیمانه قدردانی و تشکر می نمایم. همچنین از آقای دکتر محمدرضا سرمدی که با تذکرات و اشارات سودمندشان اینجانب را مورد عنایت قرار داده اند، سپاسگزارم.

از همکاری صمیمانه استادان بزرگوار سرکار خانم دکتر مژگان سلاجقه، دکتر حسین علی قاسمی و دکتر سیدحمیدرضا علوی که علی رغم مشغله های بسیار، با راهنمایی بردبارانه خود، قوت قلب بنده در مراحل دشوار پژوهش بوده اند کمال سپاس و امتنان را دارم.

همچنین لازم است از داوران محترم رساله و داوران محترم مقاله های برگرفته از این رساله (داواران فصلنامه پژوهش در نظامهای آموزشی و فصلنامه تحقیقات و اطلاع رسانی در کتابخانه های عمومی) که با دقت عالمانه خویش، رهنمودهای لازم و سودمند را فرمودند کمال تشکر را نمایم.

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تبیین نقش و کاربرد مهارت‌های سواداطلاعاتی در فرایند یادگیری الکترونیکی و ارزیابی سطح سواداطلاعاتی، عملکرد تحصیلی و میزان رضایتمندی دانشجویان بخش یادگیری الکترونیکی دانشگاه‌های امیر کبیر، شیراز و علم و صنعت انجام گرفته است.

در بخش اول پژوهش، اهمیت و تأثیر مهارت‌های سواداطلاعاتی در یادگیری الکترونیکی و همچنین تأثیر مهارت‌های سواداطلاعاتی بر افزایش تعامل، تقویت مهارت‌های تفکرانتقادی و مهارت‌های یادگیری مادام‌العمر با روش اسنادی - تحلیلی، مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

در بخش دوم پژوهش، سطح سواداطلاعاتی، عملکرد تحصیلی و رضایتمندی دانشجویان آموزش الکترونیکی از دوره تحصیلی شان را در دانشگاه‌های شیراز، صنعتی امیر کبیر و علم و صنعت، با روش پیمایشی - تحلیلی و بوسیله پرسشنامه محقق ساخته، سنجیده و رابطه میزان سواداطلاعاتی و رضایتمندی دانشجویان با دانشگاه محل تحصیل، رشته تحصیلی، مقطع تحصیلی و جنسیت آنها محاسبه شده است.

طبق بررسی انجام شده، به دلیل ویژگیها و تفاوت‌هایی که یادگیری الکترونیکی با یادگیری مرسوم دارد، اهمیت و ضرورت سواداطلاعاتی در این فرایند بیشتر است. با افزایش سطح سواداطلاعاتی یادگیرندگان، می‌توان توانایی آنها را در ایجاد و افزایش تعامل با عوامل دیگر فرایند آموزش، بویژه تعامل با دانش جهانی ارتقا بخشید. از آنجا که سواداطلاعاتی، بعنوان مبنای یادگیری مستقل و مادام‌العمر است؛ می‌توان با آموزش مهارت‌های سواداطلاعاتی، دانشجویان را یادگیرندگانی مادام‌العمر، مستقل و متفکر انتقادی تربیت کرد.

نتایج تحلیل داده‌ها در بخش پیمایشی، که با استفاده از آزمون نیکویی برازش کای دو، تی استودنت یک نمونه‌ای و گروه‌های مستقل، همبستگی پیرسون و اسپیرمن، نمودار جعبه‌ای، تحلیل واریانس یک‌طرفه و آزمون تعقیبی LSD بدست آمده، حاکی از بالابودن میزان رضایتمندی آنها از دوره تحصیلی‌شان، پایین بودن سطح سواداطلاعاتی، اختلاف بین سطوح مختلف سواداطلاعاتی و رابطه مثبت میان سطح سواد اطلاعاتی و عملکرد تحصیلی و رضایتمندی دانشجویان از دوره تحصیلی خود در جامعه مورد بررسی است.

در پایان این نتیجه حاصل شد که افزایش سطح سواداطلاعاتی با افزایش تعامل، تقویت مهارت‌های تفکرانتقادی، تقویت مهارت‌های یادگیری مستقل و مادام‌العمر، افزایش عملکرد تحصیلی و افزایش

رضایتمندی یادگیرندگان از دوره تحصیلی شان رابطه مثبتی دارد و با آموزش سواداطلاعاتی می توان این مؤلفه ها را در فرایندهای یادگیری الکترونیکی افزایش داد.

کلید واژه ها: سواداطلاعاتی، یادگیری الکترونیکی، رضایتمندی، عملکرد تحصیلی، تعامل، یادگیری مادام العمر، تفکرانتقادی

1. فصل اول: کلیات پژوهش

1	1-1. مقدمه
3	2-1. بیان و مسئله:
10	3-1. اهمیت و ضرورت پژوهش
14	4-1. اهداف پژوهش
14	1-4-1. هدف کلی
14	2-4-1. اهداف ویژه
16	5-1. پرسشهای پژوهش
16	1-4-1. پرسشهای بخش اول
16	2-4-1. پرسشهای بخش دوم
17	6-1. فرضیه های پژوهش
18	7-1. تعریف مفهومی و عملیاتی اصطلاحات
23	2. فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه پژوهش
24	مقدمه
24	1-2 مبانی نظری
24	1-1-2. آموزش از دور
26	1-1-1-2. تاریخچه آموزش از دور
28	2-1-1-2. یادگیری الکترونیکی
31	3-1-1-2. ویژگیها، مزایا و موانع یادگیری الکترونیکی
36	2-1-2. سواد اطلاعاتی
42	1-2-1-2. اهمیت سواد اطلاعاتی
47	3-1-2. تعامل
53	4-1-2. تفکر انتقادی
56	1-4-1-2. تفکر انتقادی لازمه سواد اطلاعاتی
60	2-4-1-2. سواد اطلاعاتی لازمه تفکر انتقادی
62	3-4-1-2. تفکر انتقادی و سواد اطلاعاتی لازم و ملزوم یکدیگرند

63	5-1-2. یادگیری مادام العمر و سواداطلاعاتی
69	6-1-2. رضایتمندی
72	1-6-1-2. رضایتمندی و یاددهنده
73	2-6-1-2. رضایتمندی و نگرش یادگیرنده
74	3-6-1-2. رضایتمندی و رشته تحصیلی
74	4-6-1-2. رضایتمندی و مفید بودن
75	5-6-1-2. رضایتمندی و ارزش
75	6-6-1-2. رضایتمندی و کیفیت
76	7-6-1-2. رضایتمندی و خودکارآمدی
77	8-6-1-2. رضایتمندی و تکنولوژی
77	9-6-1-2. رضایتمندی و اضطراب یادگیرنده
78	7-1-2. ارزیابی سواداطلاعاتی
85	8-1-2. آموزش سواداطلاعاتی
104	9. موانع آموزش سواداطلاعات
107	2-2. پیشینه پژوهش در جهان و ایران
107	1-2-2. تحقیقات انجام شده در ایران
117	2-2-2. تحقیقات انجام شده در خارج از ایران
129	3. فصل سوم: نوع روش پژوهش
130	1-3. مقدمه
130	2-3. روش پژوهش
131	3-3. جامعه آماری
131	1-3-3. دانشگاه صنعتی امیرکبیر
132	2-3-3. دانشگاه علم و صنعت
132	3-3-3. دانشگاه شیراز
129	4-3. حجم نمونه و روش نمونه گیری
133	5-3. ابزارها و شیوه های گردآوری داده ها
133	6-3. تعیین روایی و پایایی پرسشنامه
135	

137	7-3. روشهای تجزیه و تحلیل داده ها
139	
140	فصل چهارم: یافته های پژوهش
141	مقدمه
142	2-4. ویژگی های جمعیت شناختی دانشجویان آموزش الکترونیکی
142	1-2-4. دانشگاه محل تحصیل دانشجویان
143	2-2-4. مقطع تحصیلی دانشجویان
144	3-2-4. جنس دانشجویان
145	4-2-4. رشته تحصیلی دانشجویان
146	5-2-4. سال ورود دانشجویان به مقطع تحصیلی
147	6-2-4. تعداد مقالات چاپ شده دانشجویان
148	7-2-4. تعداد کتاب های چاپ شده دانشجویان
149	8-2-4. تعداد مقالات در دست چاپ دانشجویان
150	3-4. عملکرد تحصیلی دانشجویان آموزش الکترونیکی
152	4-4. رضایتمندی دانشجویان آموزش الکترونیکی از دوره تحصیلی
155	1-4-4. رضایتمندی دانشجویان آموزش الکترونیکی از دوره تحصیلی خود با توجه به مقطع تحصیلی آنها
159	2-4-4. رضایتمندی دانشجویان آموزش الکترونیکی از دوره تحصیلی خود با توجه به دانشگاه محل تحصیل
164	3-4-4. رضایتمندی دانشجویان آموزش الکترونیکی از دوره تحصیلی خود با توجه به رشته تحصیلی
169	4-4-4. رضایتمندی دانشجویان آموزش الکترونیکی از دوره تحصیلی خود با توجه به جنسیت
173	5-4. وضعیت سواد اطلاعاتی دانشجویان آموزش الکترونیکی
190	1-5-4. سطح سواد اطلاعاتی دانشجویان آموزش الکترونیکی با توجه به عملکرد تحصیلی شان
192	1-5-4. سطح سواد اطلاعاتی دانشجویان آموزش الکترونیکی با توجه به رضایتمندی آنها از دوره شان
194	

199	1-5-4. سطح سواداطلاعاتی دانشجویان آموزش الکترونیکی با توجه به دانشگاه محل
204	تحصیل
206	1-5-4. سطح سواداطلاعاتی دانشجویان آموزش الکترونیکی با توجه به رشته های مختلف
	تحصیلی
	1-5-4. سطح سواداطلاعاتی دانشجویان آموزش الکترونیکی با توجه به مقاطع مختلف
	تحصیلی
	1-5-4. سطح سواداطلاعاتی دانشجویان آموزش الکترونیکی با توجه به جنسیت آنها
208	فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری
	مقدمه
209	1-5. تحلیل و نتایج پژوهش
209	1-1-5. پرسشهای بخش اول:
210	2-1-5. پرسشهای بخش دوم.
222	3-1-5. فرضیه های بخش دوم پژوهش
	2-5 نتیجه گیری کلی
228	3-5 محدودیتهای پژوهش
233	5-5. پیشنهادهای پژوهش
	مآخذ
239	پیوست (پرسشنامه)
240	
243	
258	

صفحه	فهرست جداول
117	جدول شماره 1-2: خلاصه تحقیقات انجام شده در ایران و خارج از ایران
127	جدول 1-3. توزیع فراوانی دانشجویان جامعه آماری و نمونه برحسب دانشگاه محل
134	تحصیل
	جدول 2-3 خلاصه محاسبه پایایی پرسشنامه رضایتمندی از دوره تحصیلی، به روش آلفای
	کرونباخ
134	جدول 3-3 خلاصه محاسبه پایایی پرسشنامه سواد اطلاعاتی، به روش آلفای کرونباخ
137	جدول 1-4. توزیع فراوانی دانشجویان برحسب دانشگاه محل تحصیل دانشجویان
138	جدول 2-4. توزیع فراوانی مقطع تحصیلی دانشجویان
139	جدول 3-4. توزیع فراوانی جنس دانشجویان
140	جدول 4-4. توزیع فراوانی رشته تحصیلی دانشجویان
141	جدول 5-4. توزیع فراوانی سال ورود دانشجویان به مقطع تحصیلی
142	جدول 6-4. توزیع فراوانی تعداد مقالات چاپ شده دانشجویان
143	جدول 7-4. توزیع فراوانی تعداد کتاب‌های چاپ شده دانشجویان
144	جدول 8-4. توزیع فراوانی تعداد مقالات در دست چاپ دانشجویان
145	جدول شماره 9-4: آماره‌های توصیفی عملکرد تحصیلی دانشجویان
146	جدول 10-4. توزیع فراوانی میزان رضایتمندی دانشجویان از دوره تحصیلی
147	جدول 11-4. آماره‌های توصیفی نمره رضایتمندی دانشجویان از دوره تحصیلی بطور کلی
148	جدول 12-4. آماره‌های توصیفی نمره رضایتمندی دانشجویان از دوره تحصیلی با توجه
	به ده سوال
149	جدول 13-4. توزیع فراوانی میزان رضایتمندی دانشجویان مقطع کارشناسی از دوره

- تحصیلی خود
- 149 جدول 4-14. توزیع فراوانی میزان رضایتمندی دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد از دوره تحصیلی خود
- 150 جدول شماره 4-15: آماره‌های توصیفی رضایتمندی دانشجویان از دوره تحصیلی خود در دو مقطع
- 151 جدول شماره 4-16: آماره‌های آزمون t برای مقایسه نمره رضایتمندی دانشجویان برحسب مقطع تحصیلی آنها
- 151 جدول شماره 4-17: آماره‌های تحلیل واریانس یک‌طرفه برای مقایسه میانگین‌های نمره رضایتمندی دانشجویان برحسب مقطع تحصیلی آنها
- 153 جدول 4-18. توزیع فراوانی میزان رضایتمندی دانشجویان دانشگاه علم و صنعت از دوره تحصیلی خود.
- 153 جدول 4-19. توزیع فراوانی میزان رضایتمندی دانشجویان دانشگاه شیراز از دوره تحصیلی خود.
- 154 جدول شماره 4-20. توزیع فراوانی میزان رضایتمندی دانشجویان دانشگاه امیرکبیر از دوره تحصیلی خود.
- 154 جدول شماره 4-21: آماره‌های توصیفی رضایتمندی دانشجویان از دوره تحصیلی خود در دانشگاه‌های مورد بررسی
- 156 جدول شماره 4-22: آماره‌های تحلیل واریانس یک‌طرفه برای مقایسه میانگین‌های نمره رضایتمندی دانشجویان برحسب دانشگاه محل تحصیل آنها
- 156 جدول شماره 4-23. نتایج آزمون تعقیبی LSD مربوط به نمره رضایتمندی دانشجویان برحسب دانشگاه محل تحصیل
- 157 جدول شماره 4-24: آماره‌های توصیفی رضایتمندی دانشجویان از دوره تحصیلی خود در رشته‌های تحصیلی مورد بررسی
- 158 جدول شماره 4-25: آماره‌های تحلیل واریانس یک‌طرفه برای مقایسه میانگین‌های نمره رضایتمندی دانشجویان برحسب رشته تحصیلی آنها
- 159 جدول شماره 4-26. نتایج آزمون تعقیبی LSD مربوط به نمره رضایتمندی دانشجویان برحسب رشته تحصیلی
- 161 جدول 4-27. توزیع فراوانی میزان رضایتمندی دانشجویان زن از دوره تحصیلی خود

- 161 جدول شماره 4-28. توزیع فراوانی میزان رضایتمندی دانشجویان مرد از دوره تحصیلی خود
- 162 جدول شماره 4-29: آماره‌های توصیفی رضایتمندی دانشجویان زن و مرد از دوره تحصیلی خود
- 163 جدول شماره 4-30: آماره‌های آزمون t برای مقایسه نمره رضایتمندی دانشجویان برحسب مقطع تحصیلی آن‌ها
- 163 جدول شماره 4-31: آماره‌های تحلیل واریانس یک‌طرفه برای مقایسه میانگین‌های نمره رضایتمندی دانشجویان برحسب جنسیت آن‌ها
- 165 جدول شماره 4-32: توزیع فراوانی تشخیص نیاز به اطلاعات و تعیین ماهیت و گستره آن در دانشجویان
- 166 جدول شماره 4-33: آماره‌های آزمون t برای مقایسه میانگین نمره تشخیص نیاز به اطلاعات و تعیین ماهیت و گستره آن در جامعه دانشجویان با نمره مطلوب (بزرگتر از 2/66)
- 167 جدول شماره 4-34: توزیع فراوانی دستیابی دانشجویان به شکل مؤثر و کارآمد به اطلاعات مورد نیاز
- 168 جدول شماره 4-35: آماره‌های آزمون t برای مقایسه میانگین نمره دستیابی به شکل مؤثر و کارآمد به اطلاعات مورد نیاز در جامعه دانشجویان با نمره مطلوب (بزرگتر از 18/67)
- 169 جدول شماره 4-36: توزیع فراوانی دستیابی دانشجویان به شکل مؤثر و کارآمد به منابع چاپی مورد نیاز
- 170 جدول شماره 4-37: آماره‌های آزمون t برای مقایسه میانگین نمره دستیابی به شکل مؤثر و کارآمد به منابع چاپی مورد نیاز در جامعه دانشجویان با نمره مطلوب (بزرگتر از 8)
- 171 جدول شماره 4-38: توزیع فراوانی دستیابی دانشجویان به شکل مؤثر به منابع غیرچاپی مورد نیاز
- 172 جدول شماره 4-39: آماره‌های آزمون t برای مقایسه میانگین نمره دستیابی به شکل مؤثر و کارآمد به منابع غیرچاپی مورد نیاز در جامعه دانشجویان با نمره مطلوب (بزرگتر از 10/66)
- 173 جدول شماره 4-40: توزیع فراوانی ارزیابی اطلاعات و منابع به صورت منتقدانه توسط دانشجویان و گنجاندن اطلاعات گزینش شده در پایه دانشی و سیستمی خود
- 174 جدول شماره 4-41: آماره‌های آزمون t برای مقایسه میانگین نمره ارزیابی اطلاعات و منابع به صورت منتقدانه و گنجاندن اطلاعات گزینش شده در پایه دانشی و سیستمی در

- جامعه دانشجویان با نمره مطلوب (بزرگتر از 66/2)
- 175 جدول شماره 4-42: توزیع فراوانی توانایی دانشجویان به صورت انفرادی یا بعنوان
عضوی از یک گروه جهت استفاده اطلاعات برای انجام هدفی خاص و مؤثر
- 176 جدول شماره 4-43: آماره‌های آزمون t برای مقایسه میانگین نمره توانایی دانشجویان به
صورت انفرادی یا به عنوان عضوی از یک گروه، جهت استفاده اطلاعات برای انجام هدفی
خاص و مؤثر در جامعه دانشجویان با نمره مطلوب (بزرگتر از 3/33)
- 177 جدول شماره 4-44: توزیع فراوانی درک مباحث اقتصادی، قانونی و اجتماعی مربوط به
استفاده از اطلاعات و دسترسی به آنها با رعایت اصول اخلاقی و قانونی توسط دانشجویان
جدول شماره 4-45: آماره‌های آزمون t برای مقایسه میانگین نمره درک مباحث اقتصادی،
178 قانونی و اجتماعی مربوط به استفاده از اطلاعات و دسترسی به آنها با رعایت اصول
اخلاقی و قانونی در جامعه دانشجویان با نمره مطلوب (بزرگتر از 2)
- 179 جدول شماره 4-46: توزیع فراوانی سواد اطلاعاتی دانشجویان
- 180 جدول شماره 4-47: آماره‌های توصیفی نمره سواد اطلاعاتی دانشجویان
- 181 جدول 4-48. آماره‌های آزمون کای دو برای مقایسه بین نسبت سواد اطلاعاتی دانشجویان
در سطوح مختلف
- 181 جدول شماره 4-49: مقایسه نمره های سواد اطلاعاتی دانشجویان در پنج استاندارد
- 182 جدول شماره 4-50: آماره‌های آزمون همبستگی بین سواد اطلاعاتی و عملکرد تحصیلی
دانشجویان
- 184 جدول شماره 4-51: آماره‌های آزمون همبستگی بین سواد اطلاعاتی دانشجویان و
رضایتمندی آنها از دوره‌شان
- 186 جدول شماره 4-52: آماره‌های توصیفی نمره سواد اطلاعاتی دانشجویان مقطع کارشناسی
ارشد برحسب دانشگاه آنها
- 186 جدول شماره 4-53: آماره‌های توصیفی نمره سواد اطلاعاتی دانشجویان مقطع کارشناسی
برحسب دانشگاه آنها
- 187 جدول شماره 4-54: آماره‌های توصیفی نمره سواد اطلاعاتی دانشجویان مقطع کارشناسی
و کارشناسی ارشد برحسب دانشگاه آنها
- 189 جدول شماره 4-55: آماره‌های تحلیل واریانس یک طرفه برای مقایسه میانگین‌های نمره
سواد اطلاعاتی دانشجویان برحسب دانشگاه آنها

- 189 جدول شماره 4-56: آزمون زیرمجموعه‌های همگن دانکن
- 190 جدول 4-57. آماره‌های توصیفی نمره سواد اطلاعاتی دانشجویان برحسب رشته تحصیلی آنها
- 191 جدول شماره 4-58: آماره‌های تحلیل واریانس یک طرفه برای مقایسه میانگین‌های نمره سواد اطلاعاتی دانشجویان برحسب رشته تحصیلی آنها
- 192 جدول شماره 4-59. نتایج آزمون تعقیبی LSD مربوط به نمره سواد اطلاعاتی دانشجویان برحسب رشته تحصیلی
- 195 جدول شماره 4-60: آماره‌های توصیفی نمره سواد اطلاعاتی دانشجویان برحسب مقطع تحصیلی آنها
- 196 جدول شماره 4-61: . آماره‌های آزمون t برای مقایسه نمره سواد اطلاعاتی دانشجویان برحسب مقطع تحصیلی آنها
- 197 جدول شماره 4-62: آماره‌های توصیفی نمره سواد اطلاعاتی دانشجویان برحسب جنس آنها
- 197 جدول شماره 4-63: آماره‌های آزمون t برای مقایسه نمره سواد اطلاعاتی برحسب جنس دانشجویان
- 206 جدول شماره 5-1: مقایسه مهارت‌های سواد اطلاعاتی با مهارت‌های تفکر انتقادی

صفحه

فهرست نمودارها

- 137 نمودار 4-1. درصد فراوانی دانشگاه محل تحصیل دانشجویان
- 138 نمودار 4-2. درصد فراوانی مقطع تحصیلی دانشجویان
- 139 نمودار 4-3. درصد فراوانی جنس دانشجویان
- 140 نمودار 4-4. درصد فراوانی رشته تحصیلی دانشجویان
- 141 نمودار 4-5. درصد فراوانی سال ورود دانشجویان به مقطع تحصیل
- 142 نمودار 4-6. درصد فراوانی تعداد مقالات چاپ شده دانشجویان

- 143 نمودار 4-7. درصد فراوانی تعداد کتاب‌های چاپ شده دانشجویان
- 144 نمودار 4-8. درصد فراوانی تعداد مقالات در دست چاپ دانشجویان
- 145 نمودار 4-9. هیستوگرام عملکرد تحصیلی دانشجویان
- 147 نمودار 4-10. درصد فراوانی میزان رضایتمندی دانشجویان از دوره تحصیلی.
- 148 نمودار 4-11. درصد فراوانی میزان رضایتمندی دانشجویان از دوره تحصیلی با توجه به ده سوال.
- 150 نمودار 4-12. درصد فراوانی میزان رضایتمندی دانشجویان دو مقطع، از دوره تحصیلی
152 خود.
- نمودار 4-13. نمودار جعبه‌ای توزیع نمره رضایتمندی دانشجویان برحسب مقطع تحصیلی آنها
- 154 نمودار 4-14. درصد فراوانی میزان رضایتمندی دانشجویان دانشگاه‌های مورد بررسی از دوره تحصیلی خود
- 158 نمودار 4-15. نمودار جعبه‌ای توزیع نمره رضایتمندی دانشجویان برحسب رشته تحصیلی آنها
- 162 نمودار 4-16. درصد فراوانی میزان رضایتمندی دانشجویان زن و مرد، از دوره تحصیلی خود.
- 164 نمودار 4-17. نمودار جعبه‌ای توزیع نمره رضایتمندی دانشجویان برحسب جنسیت آنها
- 165 نمودار 4-18. درصد فراوانی تشخیص نیاز به اطلاعات و تعیین ماهیت و گستره آن در دانشجویان
- 167 نمودار 4-19. درصد فراوانی دستیابی دانشجویان به شکل مؤثر و کارآمد به اطلاعات مورد نیاز
- 169 نمودار 4-20. درصد فراوانی دستیابی دانشجویان به شکل مؤثر و کارآمد به منابع چاپی مورد نیاز
- 171 نمودار 4-21. درصد فراوانی دستیابی دانشجویان به شکل مؤثر به منابع غیرچاپی مورد نیاز
- 173 نمودار 4-22. درصد فراوانی ارزیابی اطلاعات و منابع به صورت منتقدانه توسط دانشجویان و گنجاندن اطلاعات گزینش شده در پایه دانشی و سیستمی خود
- 175 نمودار 4-23. درصد فراوانی توانایی دانشجویان به صورت انفرادی یا به عنوان عضوی از

- یک گروه جهت استفاده اطلاعات برای انجام هدفی خاص و مؤثر
- 177 نمودار 4-24. درصد فراوانی درک مباحث اقتصادی، قانونی و اجتماعی مربوط به استفاده از اطلاعات و دسترسی به آنها با رعایت اصول اخلاقی و قانونی توسط دانشجویان
- 179 نمودار 4-25. توزیع فراوانی سواد اطلاعاتی دانشجویان
- 183 نمودار 4-26. پراکنش بین سواد اطلاعاتی و عملکرد تحصیلی دانشجویان
- 185 نمودار 4-27. پراکنش بین سواد اطلاعاتی دانشجویان و رضایتمندی آنها از دوره‌شان
- 187 نمودار 4-28. نمودار جعبه‌ای توزیع نمره سواد اطلاعاتی دانشجویان مقطع کارشناسی آموزش الکترونیکی برحسب دانشگاه آنها
- 188 نمودار 4-29. نمودار جعبه‌ای توزیع نمره سواد اطلاعاتی دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد آموزش الکترونیکی برحسب دانشگاه آنها
- 194 نمودار 4-30. نمودار جعبه‌ای توزیع نمره سواد اطلاعاتی دانشجویان برحسب رشته تحصیلی آنها
- 691 نمودار 4-31. نمودار جعبه‌ای توزیع نمره سواد اطلاعاتی دانشجویان برحسب مقطع تحصیلی آنها
- 198 نمودار 4-32. نمودار جعبه‌ای توزیع نمره سواد اطلاعاتی دانشجویان برحسب مقطع تحصیلی آنها

فصل اول

کلیات پژوهش

مقدمه

پیشرفت سریع علم و تکنولوژی، همه ابعاد زندگی بشر را تحت تأثیر قرار داده است، این تأثیر درحوزه ارتباطات و اطلاعات نمایان تر است تا جایی که قرن بیست و یکم را، عصر انفجار اطلاعات می خوانند. صاحب نظران کشورهای پیشرفته، در اواخر قرن بیستم به اهمیت اطلاعات و کاربرد آن در زمینه های مختلف زندگی پی برده و دانایی را شرط توانایی دانسته اند در حالی که شاعر بزرگ ایران « سعدی » هشتصد سال پیش به این مهم پی برده است و فردی را توانا می داند که ابتدا دانا باشد.

مکادو¹ (2008: 50) اظهار می دارد: در امریکا سال 2000 بعنوان آغاز عصر اطلاعات شناخته شده است. گریج، بریتز و هورست² (2004) سه مشخصه زیر را بعنوان مشخصه های عصر اطلاعات ذکر کرده اند.

اول: اطلاعات یکی از مهمترین داراییهای جامعه است.

دوم: در این عصر به جای عمل درباره « کمیابی اطلاعات³ » بطور فزاینده ای تمرکز بر مدیریت فراوانی اطلاعات است.

سوم: توسعه سریع تکنولوژیهای ارتباطات و اطلاعات موتور محرکه فرایند جهانی شدن است. رشد فزاینده دانش و جهانی شدن اقتصاد، در دهه آخر قرن بیستم آشکار کرد که مردم سراسر جهان، باید توانایی پردازش اطلاعات با دیدگاه جهانی را داشته باشند. همچنین با رواج فزاینده فرهنگ دیجیتال، شهروندان در قرن 21 باید برای فائق آمدن بر چالشهای همه جانبه زندگی روزانه در جامعه

¹ Mcoadoo

² -Craig ,Britz& Hurst

³ Information Scarcity

اطلاعاتی، بر مهارت‌های تکنولوژی ارتباطات و اطلاعات تسلط داشته باشند (کنگ، 2008 به نقل از مارتین و جوهانستون⁴، 2003).

مبارزه با چالش‌های جدید عصر اطلاعات، مستلزم این است که فرایند یادگیری متحوّل شود و روش‌هایی مورد استفاده قرار گیرد، که یادگیرنده در مرکز فرایند یادگیری باشد و نقش یاددهنده از انتقال دهنده اطلاعات از پیش تعیین شده به تسهیل کننده امر یادگیری تغییر کند (نیک کار، 1386). نظری (1385 به نقل از وبر و جوهانستون 2003)، حرکت سریع موسسه های آموزش عالی را از مدل دو قطبی آموزش رو در رو، به مدلی که « تدریس انعطاف پذیر» نامیده می شود؛ پاسخی می دانند به تحولات عصر اطلاعات که طیف وسیعی از فرصت‌های آموزشی را برای افراد بیشتری طلب می کند.

آموزش عالی ایران با توجه به تغییرات در سطح جهان و جامعه خود، و ایجاد نیازها و تقاضاهای جدید، چند سالی است که در جهت استقرار و ترویج نظام‌های یادگیری الکترونیکی در سطح کشور اقدام کرده است و از آنجا که یادگیری الکترونیکی، یک مفهوم پیچیده ای است که تسلط در آن به سادگی گشت و گذار اینترنتی برای اطلاعات نیست (هنلی⁵، 2009 به نقل از دنالدسون و کانرد⁶ 2004) و یا یادگیری الکترونیکی لزوماً به معنی استفاده از منابع دیجیتالی و فناوریهای مربوط به آن به منظور سهولت بخشیدن به فرایند تدریس نیست؛ بلکه فراهم کردن امکان تجربه یادگیری شخصی و جدیدی است تا یادگیرنده بتواند با گام‌های آهسته به توانمندی های بالقوه خود پی ببرد و آنها را فعلیت ببخشد. (ابراهیم زاده، 1385). لذا مسؤولان، متخصصان و برنامه ریزان آموزشی باید ضمن بررسی و مطالعه نظام‌های یادگیری الکترونیکی مختلف و انجام تحقیقات وسیع در این زمینه، راهکارهای مناسبی جهت استقرار نظام‌های یادگیری الکترونیکی مؤثر و کارآمد ارائه دهند. در همین راستا، پژوهشگر سعی دارد در این پژوهش، با مشخص کردن نقش سواد اطلاعاتی در فرایندهای آموزشی، بویژه یادگیری الکترونیکی و سنجش میزان سواد اطلاعاتی دانشجویان، عملکرد تحصیلی و رضایتمندی آنها از دوره آموزشی خود و مشخص کردن رابطه این متغیرها، با هم در دانشگاه‌های مورد بررسی، گامی در جهت بالا بردن کیفیت یادگیری الکترونیکی در کشور بردارد.

⁴ - Martin & Jahanston

⁵ - Henley

⁶ - Conrad & Donaldson